

lice rozhodnouti a že proto je rozsudek první stolice podle čís. 9 Šu 477 c. ř. s. zmatečným. Mínění stěžovatelů, že soud první stolice rozhodl mezitimním rozsudkem pouze otázku zavinění (jak praví všeobecně žalující strana), nebo pouze otázku, zda jde o ručení podle §§ 1 a 2 autob. zákona ze dne 9. srpna 1908, čís. 162 ř. zák., čili nikoli (jak praví žalovaná strana), nemá opory ve výroku mezitimního rozsudku, poněvadž tímto výrokem bylo vysloveno, že je nárok na náhradu škody, tedy celý žalobou uplatněný a z více různých nároků pozůstávající nárok důvodem svým do polovice po právu. Žalovaná strana dává arci rekusem svým na jevo, že nepostřehla rozsahu tohoto, také jí napadeného, rozsudečného výroku, ačkoli jinak je zřejmo z jejích vývodů, že nesouhlasí s rozsahem tohoto výroku, jenž je podle Šu 411 c. ř. s. účasten právní moci, neboť očekává, že v konečném rozsudku bude ještě jednou znovu rozhodováno o právním důvodu každého jednotlivého žalobního nároku zvláště, to jenom proto, jelikož přehlíží, že konečnému rozsudku je zůstaveno toliko určití výši škody a že už se tento rozsudek neobírá důvodností žalobních nároků.

Čís. 5076.

Rozluka manželství, uzavřeného v tuzemsku, povolená tuzemským příslušníkům v cizině (ve Vídni) dle práva tam platného, jest, nevyhovuje-li tuzemským předpisům o rozluce, pro tuzemsko neplatnou. Lhostejno, že manželé byli v době podání žádosti za rozluku příslušníky cizího státu, v němž byla rozluka povolena, jen když byly československými příslušníky v době povolení rozluky.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 453/25.)

Žalobce, israelita, zahájil proti žalované, rovněž israelitce, v roce 1920 ve Vídni spor o r o z v o d manželství, jenž skončil usnesením ze dne 24. února 1921, jímž byla povolena rozluka dle Šu 133 obč. zák. V době podání žaloby byli oba manželé rakouskými státními příslušníky, krátce před skončením sporu nabyli však žalobce státního občanství československého. Žalobu, již domáhal se manžel, by rozluka byla prohlášena neplatnou, odůvodňoval tím, že jest československým příslušníkem se stálým bydlištěm v Čes. Budějovicích, a že tím, že se stali občany republiky Československé (on a manželka) jeho opčním prohlášením ze dne 10. ledna 1921 na základě Šu 4 (4) ústavního zákona ze dne 9. dubna 1920, čís. 236 sb. z. a n., téhož dne zemský soud pro věci civilní ve Vídni, tedy v cizozemsku, k pozdějšímu usnesení manželství rozlučujícimu (24/2) vůbec a uvedeným způsobem zvláště nebyl oprávněn, že toto rozloučení dle donucovacích předpisů zákonných (§ 13 a násl. zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.) jen předepsanou příslušnou formou státi se může a poněvadž se tak nestalo, že jest usnesení o něm neplatným. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. D ů v o d y: Dle spisů zemského soudu pro věci civilní ve Vídni

byl stranami ve sporu o rozvod dne 23. února 1921 uzavřen smír, kterým zavázal se žalobce k určitým platům atd. své manželce a kde v posledním odstavci činí se závislým platnost smíru na dohodnutém výkonu rozluky, která se do 4 týdnů odevzdáním a přijetím zapuzovacího listu státi měla. Dle protokolu téhož soudu ze dne 24. února 1921 předložily strany soudu vysvědčení rabinátu ve Vídni, že před ním strany projevily souhlas s odevzdáním a přijetím zapuzovacího listu a že byly tři smířčí pokusy, s nimi předsevzaté, bezvyslednými, načež soud se usnesl a povolil rozlukou manželství odevzdáním zapuzovacího listu žalobcem a jeho přijetím žalovanou, což se také bez jakýchkoliv námitek z kterékoliv strany stalo. Jest jisto, že tato forma dle manželského zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. neodpovídá jeho předpisům, které, jsouce stejnými pro všechna náboženská vyznání odevzdání a přijetí zapuzovacího listu neznají. Avšak žalující, který při početí sporu oním smírem ukončeného, československým příslušníkem nebyl a jím teprve krátce před smírem se stal, nemůže se nyní dovolávat tohoto občanství již z toho důvodu, že sám spor u vídeňského soudu zahájil a pozdější nabytí čsl. občanství, které ostatně prvotní příslušnosti nijak nemění, ve sporu neuplatňoval, je utajiv, ba dokonce novým sňatkem za sporu na jevo dal, že platnost rozluky uznává, poněvadž by se jinak dopustil dvojženství. Pokud se týče provedení rozluky, rozhoduje, jak přisvědčiti nutno žalované, místo, kde se tak stalo, a nestala se tím rozluka neplatnou, nebylo-li šetřeno forem čsl. manželského zákona, zejména, nepředcházel-li rozvod a neuplyne-li zákonná lhůta od tohoto. Není sice správným tvrzení žalované, že opční prohlášení manžela se jí netýkalo, poněvadž před rozloučením manželství sdílela jeho domovskou i státní příslušnost, avšak vyslovení rozluky cizím soudem nijak se nepřiči tuzemskému zákonu. Ustanovení manželského zákona nejsou obmezena na tuzemce, nikde není tohoto obmezujícího ustanovení, ba naopak dle §u 33 obč. zák. jsou i cizinci účastni těchže práv a povinností jako čsl. příslušníci, není-li zvláštních předpisů. Ze stejného důvodu vzájemnosti uznati dlužno rozlukou manželskou stran rozepře jako tuzemců, byť i cizím soudem provedenou a to formou v cizí zemi předepsanou tím více, stala-li se za souhlasu obou stran a když ne pouze jeden z nich, jak zákon předpokládá, nýbrž dokonce oba ve Vídni měli své trvalé bydliště, tak že zemský civilní soud ve Vídni příslušným byl pro provedení sporu, ukončeného ať již rozsudkem neb usnesením. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Žalobce bydlil v době podání žaloby ve Vídni, byl tehdy občanem rakouským, podobně jako jeho manželka, oba měli poslední své společné bydliště ve Vídni, občanem československým stal se žalobce teprve bezprostředně před skončením sporu, aniž by to byl soudu procesnímu vůbec ohlásil. Při posouzení soudních rozhodnutí ve sporech jsou směrodatny poměry, které tu jsou v době, kdy spor byl zahájen, zejména, pokud se jedná o otázku příslušnosti soudu, procesní způsobilosti atd. Podáním žaloby jest spor zahájen, což má určité procesní a matericlní účinky. Zejména zůstává dle §u 29 j. n. soud v právních věcech, které řádně (t. j. u soudu dle jur. normy věcne i místně příslušného) u soudu byly zahájeny, až do vyřízení příslušným, i když se okolnosti, které při zahájení řízení pro určení příslušnosti byly

rozhodnými, za řízení změnily (srv. Neumannův komentář k c. ř. s. str. 116 a 980). Rozluka manželství stran rozepře soudem rakouským vyslovená jest tedy právoplatná, poněvadž opravný prostředek podán nebyl a ani zmatečnost ve lhůtě předepsané uplatňována nebyla. Jsou pak soudní rozsudky a usnesení rakouských soudů v Čsl. republice vykonatelný. Žalobce také dobře si byl vědom toho, že rozluka byla právoplatně povolena, neboť jinak nemohl by nový sňatek uzavřít. Žalovaná poukazuje také právem na zásadu vyslovenou v čl. 34 smlouvy s královstvím SHS. (čís. 146/1924 sb. z. a n.), dle níž rozhodovati o platnosti manželství, o rozluce neb rozvodu přísluší výlučně úřadům onoho státu, jehož příslušníky manželé jsou v době podání žaloby nebo žádosti, a, jsou-li manželé v této době různého státního občanství, jsou výlučně příslušny úřady státu, kam manželé naposledy společně příslušeli, uznává pak tento článek, že právoplatné nálezy úřadů jmenovaných budou uznány na území strany druhé. Dlužno též uvážiti, že usnesení vídeňského zemského civilního soudu ze dne 24. února 1921 stalo se na základě soudního smíru stran, které se uzavřením tohoto smíru pravomocí vídeňského soudu podrobily, že žalobce o tom, že krátce před povolením rozluky pro Čsl. republiku optoval, vůbec soud nezpravil ani nepřislusnosti dovolaného soudu proto nevytýkal, a že, jak jest v rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 12. dubna 1921 sb. n. s. čís. 1016 blíže uvedeno, mohou se cizozemci ve smyslu §u 104 j. n. podrobiti pravomoci zdejšího soudu ve sporech manželských, a to mlčky tím, že žalovaná strana, neopověděvši námitky nepřislusnosti soudu, ve věci dále jedna. prorogace nepřičí se podstatě sporů manželských, která také není zakázána předpisy práva mezinárodního čl. IX. uv. zák. k j. n. a § 76 j. n. nerozeznává mezi příslušníky zdejšími a cizími. Je-li vzájemnost zaručena, mohly tedy i strany rozepře po nabytí zdejší příslusnosti podrobiti se pravomoci vídeňského soudu mlčky tím, že zahájený již spor u téhož soudu dále projednávaly. Není také myslitelné, že výhody, které se žalobci v mírových smlouvách právem opce mimořádně dostalo, mohl by zneužívat k odstranění závazků jemu nepohodlných, které u soudu státu původní své příslusnosti u vědomí své povinnosti dobrovolně a závazně na se vzal. Z řečeného vyplývá, že rozhodnutí rakouského soudu, vyslovující rozluku manželství stran jest i v Čsl. státě platným a závazným, a není přípustno, by tuzemský soud přezkoumával materiální předpoklady onoho usnesení dle čl. práva, to tím méně, an žalobce domáhá se touto žalobou odstranění právoplatnosti rozluky, rakouským soudem vyslovené, z předstíraného důvodu, že vídeňský soud nebyl v době svého rozhodnutí ku vyřízení sporu příslušným a že nebylo šetřeno předpisu zákona rozlukového ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., zde platných, nýbrž předpisů občanského zákonníka, které v Rakousku ještě platí. Poukazuje-li odvolatel k tomu, že manželství uzavřeno bylo v Plzni, přehlíží, že až do převratu platilo v Čechách i Rakousku jedno a totéž právo, neb obě země náležely k téže říši. Ježto pak dále prvý soud správně poukazuje k tomu, že, pokud se týče provedení rozluky, rozhoduje místo, kde se tak stalo, nezbylo než za daného stavu věci odvolání nevyhověti.

N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Dlužno uznati, že jest opodstatněn dovolací důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s., neboť se sporné věci nedostalo v napadeném rozsudku právního posouzení správného. Bylo zjištěno, že manželství stran, uzavřené dne 26. února 1899 v Plzni, tedy v tuzemsku i s hlediska nynějších poměrů ústavních, rozloučeno bylo usnesením zemského soudu pro civilní věci ve Vídni ze dne 24. února 1921 odevzdáním a přijetím zapuzovacího listu na základě obapolného svolení manželů — tedy *more judaico* podle §§ 133 a 134 obč. zák., zrušených § 25 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., a to v době, kdy obě strany byly státními příslušníky tuzemskými. Podle Šu 13 a násl. rozlukového zákona, kteréžto předpisy mají i po hmotněprávní i po formální právní stránce povahu velících předpisů, vůlí stran nezměnitelných, může býti manželství tuzemských občanů rozloučeno jenom z důvodů, za předpokladů a způsobem, v tomto zákoně uvedeném, z čehož vyplývá, že manželství stran, uzavřené v tuzemsku, nemohlo způsobem a z důvodů, jak se stalo u cizozemského soudu, platně býti rozloučeno, že tedy usnesení cizozemského soudu, vyslovivší rozluku manželství československých státních příslušníků, jest v tuzemsku neplatným, a musí v Čsl. státě považováno býti za neexistentní, poněvadž jím byla povolena rozluka způsobem a z důvodů pro tento stát a jeho občany neplatným. Na tom ničeho nemění okolnost, kterou se dovolací soud vzhledem ku Šu 240 odstavec třetí c. ř. s. musil obírat z úřední povinnosti, ačkoli nebyla v řízení nižších stolic uplatněna, že totiž dovolatel už žaloval u zemského soudu pro civilní věci ve Vídni z téhož důvodu, jako v této rozepři, na neplatnost smíru, uzavřeného dne 23. února 1921, na základě kterého byla povolena rozluka, a že v této věci bylo rakouskými soudy všech tří stolic rozhodnuto o jeho žalobním návrhu zamítavě, neboť jest zřejmo i ze spisů, i z dotyčných rozsudků, že platnost smíru a rozluky byla posuzována řešenými soudy podle zákonů rakouského, nikoli Čsl. státu, takže na tuto rozepři nelze vztahovati zákaz nového projednávání a rozhodování z důvodů rozsouzené věci (§ 411 c. ř. s.). Na tom dále ničeho nemění okolnost, že obě strany bydlely ve Vídni v době podání rozvodové žaloby u vídeňského zemského soudu pro civilní věci, že tehdy byly státními příslušníky rakouskými, že se staly československými státními příslušníky teprve bezprostředně před ukončením sporu a před uzavřením v úvahu přicházejícího smíru a že to neohlásily procesnímu soudu, neboť nelze sdíleti právní názor odvolacího soudu, že tu rozhoduje předpis Šu 29 j. n., ač i tu odvolací soud přehlédl druhou větu tohoto předpisu, podle něhož jeho první věta neplatí o změnách, jimiž se právní věc odnímá tuzemskému soudnictví — což by tedy mělo význam pro cizozemský soud procesní, — neboť to vše nemá pro tuto rozepři právního významu. Poukaz, že si byl dovolatel vědom, že cizozemským soudem byla pravoplatně povolena rozluka jeho manželství, poněvadž by, jak odvolací soud zjišťuje, nemohl uzavřítí nové manželství, rovněž není pro tuto rozepři případným, poněvadž otázka, zdali usnesením cizozemského soudu vyslovená rozluka manželství je platná a existentní, musí býti řešena výhradně podle zákonů tohoto státu, což se skutečně stalo, a ne-

záleží na tom, zdali dovolatel, nebo i úřady považovali jeho manželství vídeňským soudem za pravoplatně rozloučené, neboť o tom rozhodovati povolány jsou výhradně soudy tohoto státu, když jde o tuzemce, a o sňatek uzavřený v tuzemsku. Posléze nelze sdíleti právní názor dovolací odpovědi, že žalobní žádání je podle svého znění nepřípustné, že se měl dovolatel domáhati výroku, že manželství stran jest přes vyslovenou rozluku vídeňským soudem dosud existentní. Že tomu není tak, bylo již vysloveno v této věci rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 3. října 1922, sb. n. s. čís. 1881, ku kterémuž rozhodnutí žalovaná se poukazuje.

Čís. 5077.

Společenstva výrobní a hospodářská (zákon ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.).

Kdo neučinil písemné přihlášky k společenstvu, není jeho členem, byť i jinými projevy, zejména konkludentními činy dal na jevo vůli, státi se členem.

(Rozh. ze dne 26. května 1925, Rv I 526/25.)

Žalobkyně tvrdila v žalobě proti žalovanému společenstvu s r. o. o 50.000 Kč, že jí zažalovanou pohledávku za družstvem postoupil František V., jemuž ji byl opět postoupil inž. K. Žalované družstvo namítlo, že inž. K. zaplatil družstvu 50.000 Kč na členských podílech. **Procesní soud** první stolice žalobu pro tentokráte zamítl. **Odvolační soud** napadený rozsudek potvrdil. **Důvody:** Prvý soud vzal za prokázáno, že inž. K. podepsav písemné prohlášení (upisovací arch) příl. čís. 2 členem družstva se stal. Názor ten označuje odvolatelka za právně mylný, tvrdíc, že dle §u 3 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. jest potřebí písemné přístupní přihlášky, takovou že však není příloha čís. 2, označená jako upisovací arch na podíly družstva, poněvadž prý v ní není projevu o přístupu k družstvu a nedostatek písemného prohlášení o přístupu k družstvu že nemůže býti nahrazen ani presenční listinou (příl. čís. 3) ani zápisem o ustavující valné hromadě (příl. čís. 4), ani dopisy inž. K-a (příl. čís. 5—11), v nichž své členství výslovně uznával a požadoval vydání upsaných podílů. Tento názor odvolatelky není zákonem odůvodněn. Dle §u 8 zákona nelze sice o tom pochybovati, že před zápisem do rejstříku družstvo jako takové neexistuje, a též pravdu má odvolatelka, že podle čl. 4 stanov družstva nabývá se členství písemným prohlášením o přístupu v ustavující valné hromadě, později pak přijetím na základě písemného prohlášení o přístupu (členské přihlášky). V tomto případě šlo o založení žalovaného družstva, jehož se inž. K. činně účastnil; účastnil se zejména ustavující valné hromady družstva dne 29. května 1921, podepsal presenční listinu (příl. čís. 2) a upisovací arch (příl. čís. 3) z téhož dne na členský podíl 50.000 Kč, přijal volbu místopředsedy družstva a zmocnění ustavující valné hromady, by se zvoleným předsedou Karlem S-em opatřil zápis stanov do rejstříku společenstevního (příl. čís. 4) a také dne 11. července 1921 dle spisů firemních o zápis družstva s Karlem S-em zakročil. Těmito počiny